

PRÓF Í VERÐBRÉFAVIÐSKIPTUM

II. HLUTI

Þjóðhagfræði

Prófnúmer próftaka:

(1)

Námsgrein til prófs:	Þjóðhagfræði		
Prófdagur:	31. janúar 2018.....	Kl.:	16:00 – 20:00.....
Úrlausnartími:	4 klst.	Prófblöð:	6 (þ.m.t. forsíða)
Leyfileg hjálpargögn:	Engin.	Fylgiblöð:	Engin.....

Leiðbeiningar: Lestu spurningarnar vel áður en þú svarar og farðu vandlega yfir úrlausnir áður en þú skilar þeim inn. Ekki er ætlast til að próftakar láti kalla til umsjónarmann prófs, en gera má ráð fyrir að hann komi tvisvar á prófstað, á fyrstu og síðustu klukkustund próftíma. Með prófstað er átt við auglýstan prófstað verðbréfavíðskiptaprófs.

Ef prófið fer fram í tölvuveri er úrlausnum skilað á rafrænu formi.

Ef prófi er skilað í Excel forriti skal sýna alla útreikninga og lita þá Excel-reiti sem innihalda svör gula.

SÝNA BER SKILRÍKI VIÐ UPPHAF PRÓFS.

ÖLL PRÓFBLÖÐ OG ALLAR PRÓFARKIR SKAL SKILMERKILEGA AUÐKENNA MEÐ PRÓFNÚMERI.

Í LOK PRÓFS SKAL PRÓFBLAÐI OG LAUSUM PRÓFÖRKUM SKILAÐ.

VANDAÐU FRÁGANG.

GANGI ÞÉR VEL.

Gætið þess að merkja ása á myndum sem þið teiknið og merkið ferla með skýrum hætti. Vandíð frágang og ritið svör ykkar greinilega. Gangi ykkur vel.

1. hluti. Stuttar spurningar (hver spurning vegur 5%). Takið rökstudda afstöðu til svarliða í eftirfarandi spurningum, mestu skiptir að rökstyðja þann lið sem þið teljið réttan eða eiga helst við.

1. Hækkun á gengi krónunnar birtist með þeim hætti að
 - (1) Erlendar vörur eru nú dýrari á Íslandi en áður þrátt fyrir að verðlag erlendis hafi haldist stöðugt.
 - (2) Framboð á krónum er meira en eftirspurn.
 - (3) Samkeppnisstaða íslenskra fyrirtækja styrkist gagnvart erlendum keppinautum.
 - (4) Allt ofangreint á við.
 - (5) Ekkert af ofangreindu á við.

2. Aukin erlend fjárfesting leiðir af sér að
 - (1) viðskiptajöfnuður verður jákvæður.
 - (2) summan af viðskiptajöfnuði og fjármagnsjöfnuði verður jákvæð.
 - (3) neikvæðan vöruskiptajöfnuð.
 - (4) gengi innlends gjaldmiðils styrkist.
 - (5) Ekkert af ofangreindu á við.

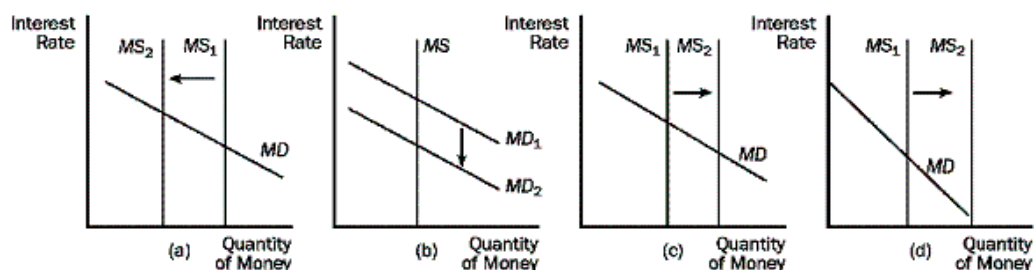
3. Hver eftirfarandi þátta getur stuðlað að því að hliðra langtímaferli heildarframboðs?
 - (1) Óvænt hækkun á vísitölu neysluverðs eða verðvísitölu þjóðarframleiðslu.
 - (2) Ný tækni sem eykur framleiðni í atvinnulífinu.
 - (3) Umtalsverð aukning á heildareftirspurn.
 - (4) Markvissar en leynilegar aðgerðir í peningamálum.
 - (5) Allir ofangreindir.

4. Takið rökstudda afstöðu til eftirtalinna fullyrðinga.
 - (1) Tekjuvirði vöru eða þjónustu finnst með því að draga niðurgreiðslur frá markaðsvirði hennar og draga því næst óbeina skatta frá þeirri stærð.
 - (2) Verg fjárfesting er hrein fjárfesting að frádregnum afskriftum framleiðslufjármuna.
 - (3) Hrein þjóðarframleiðsla er verg þjóðarframleiðsla að frádregnum afskriftum framleiðslufjármuna.
 - (4) Í lokuðu hagkerfi með opinberum geira er verg landsframleiðsla jöfn einkaneyslu að viðbættum opinberum útgjöldum.
 - (5) Þjóðarframleiðsluna er ekki unnt að skilgreina á grundvelli landfræðilegrar staðsetningar á framleiðsluþáttum eins og ítrekaðar tilraunir hafa staðfest.

5. Notið neðangreindar upplýsingar til að reikna raungildi launa í landi nokkru árið 2011.

Ár	Nafnlaun (tímakaup)	Vísitala neysluverðs
2011	12,5	155
2012	13,0	160

- (1) 20,8
 (2) 9,13
 (3) 8,06
 (4) 13,00
 (5) Ekkert af ofangreindu er rétt.
6. Lækkun vaxta erlendis mun að öðru óbreyttu ____ eftirspurn eftir krónu og leiða til þess að krónan ____.
- (1) draga úr; styrkist
 (2) auka; veikist
 (3) auka; styrkist
 (4) draga úr; veikist
 (5) ekki hreyfa; stendur í stað
7. John Maynard Keynes setti fram kenningu um forgangsöröðun almennings gagnvart lausu fé (e. theory of liquidity preference) en með því hugtaki er átt við eftirspurn eftir peningum. Á myndinni að neðan getur að líta fjórar myndir af peningamarkaðnum merktar (a) – (d) eins og Keynes lýsti honum í kenningu sinni. MS táknar peningaframboð og MD táknar eftirspurn eftir peningum. Hvert þessara línurita lýsir áhrifum þess á peningamarkað að seðlabankinn selji ríkisskuldabréf á opnum markaði?

- (1) a.
 (2) b.
 (3) c.
 (4) d.
 (5) Engin myndanna kemur heim og saman við þessar aðstæður.

8. Árið 1998 er verg landsframleiðsla í landi nokkru 250 og 275 árið 1999. Verðvísitala vergrar landsframleiðslu fór úr því að vera 123 árið 1998 í 128 árið 1999. Á milli þessara ára jókst mannfjöldi í landinu um 2,5%. Hagvöxtur á mann á milli ára í þessu landi nam

- (1) 4,1%
- (2) 5,8%
- (3) 3,1%
- (4) 7,5%
- (5) 10,0%

9. Í þjóðhagsreikningum kemur eftirfarandi samhengi fyrir

$$(S - I) + (T - G) = NX$$

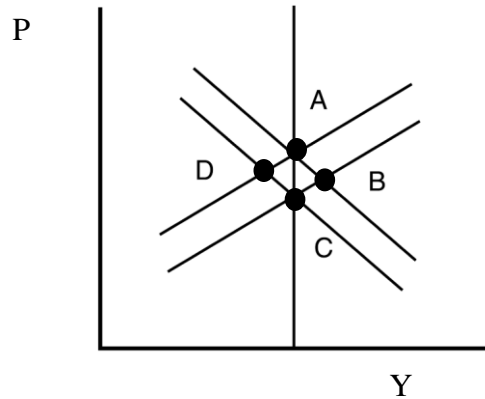
Hér er I fjárfesting (e. investment), G eru opinber útgjöld (e. public expenditure), T eru skattar til hins opinbera (e. taxes), S er sparnaður einkaaðila (e. private saving), NX er hreinn útflutningur (e. net exports). Til upplýsingar:

$$S = Y - C - T$$

þar sem Y er verg landsframleiðsla og C er einkaneysla. Hver eftirfarandi fullyrðinga er rétt:

- (1) Stærðin G-T lýtur að ríkisbúskapnum og hefur þess vegna ekki bein tengsl við sparnað í þjóðarþúskapnum.
 - (2) Túlka má jöfnurnar þannig að afgangur er á viðskiptum við útlönd leiðir sjálfkrafa til afgangis í rekstri hins opinbera.
 - (3) Af þessum jöfnum má ráða að þrátt fyrir að innlendur sparnaður standi undir fjárfestingu verður halli á viðskiptum við útlönd ef tekjur hrökkva ekki fyrir útgjöldum hins opinbera.
 - (4) Samhengið sem hér er sýnt er of fjarlægt raunveruleikanum til að unnt sé að draga af því marktækar ályktanir nema notast sé við útreikninga á VLF reistum á ráðstöfunaruppgjöri þjóðhagsreikninga.
 - (5) Jöfnurnar gefa til kynna að þrátt fyrir að opinberi geirinn sé rekinn með halla verður afgangur á viðskiptum við útlönd ef sparnaður einkageirans stendur undir fjárfestingu.
10. Tilkynni stjórnvöld um lækkun á tekjuskatti má helst búast við eftirfarandi áhrifum í bráð:
- (1) samdrætti í framleiðslu, aukningu á eftirspurn eftir peningum og hækkun vaxta.
 - (2) aukningu á framleiðslu, aukningu í eftirspurn eftir peningum og hækkun vaxta.
 - (3) aukningu á framleiðslu, samdrætti í eftirspurn eftir peningum og lækkun vaxta.
 - (4) samdrætti í framleiðslu, samdrætti í eftirspurn eftir peningum og lækkun vaxta.
 - (5) Ekkert af þessu er líklegt í bráð.

Svarið eftirfarandi spurningu á grundvelli myndarinnar að neðan:

11. Gerum ráð fyrir að efnahagslífið sé stöðugt í D eins og gæti hafa átt við hér á landi fyrir nokkrum árum. Þorist hafa fréttir um góðar horfur í þorsstofninum svo búast má við auknum þorskvóta á næsta fiskveiðiári. Þá má gera ráð fyrir að hagkerfið muni í bráð færast í ____ og í lengd muni það færast í ____.
- (1) C, A.
 - (2) B, C.
 - (3) A, B.
 - (4) C, B.
 - (5) Ekki eru nægar upplýsingar til að svara spurningunni.

2. hluti Ritgerðarspurningar

Gætið þess að lesa spurningarnar vel og svara öllu sem beðið er um. Gætið þess vel að merkja vel inn á ása í þeim hnitakerfum sem þið teiknið og merkið skýrt við ferla.

Vandið frágang og ritið svör ykkar greinilega.

Svarið öllum þremur spurningum sem allar veða jafnt, 15% hver.

1. Peningamyndun á vettvangi viðskiptabanka.

Útskýrið ítarlega hugtakið *peningamargfaldari* og hvernig peningar verða til í viðskiptabankakerfinu.

2. Þjóðhagfræðin býr yfir öfluglu líkani sem lýsir hvernig raunvextir og raungengi ákvarðast samtímis í opnu hagkerfi.

- a) Lykilstærð í líkaninu er hrein erlend fjárfesting (sem kallast í kennslubók NCO eða NFI). Gerið rækilega grein fyrir þessari stærð og þýðingu hennar í líkaninu.
- b) Gerið vandlega grein fyrir þessu þjóðhagslíkani. Lögð er áhersla á myndræna framsetningu og glöggar skýringar
- c) Beitið líkaninu til að lýsa áhrifum þess að seðlabanki hækki stýrivexti á helstu stærðir þjóðarbúskaparins sem líkanið tekur til.
- d) Hvernig má beita líkaninu til að lýsa áhrifum lækkunar á tekjuskatti á helstu stærðir þjóðarbúskaparins sem líkanið tekur til?

3. Aðferðum þjóðhagfræðinnar er m.a. beitt til að greina áhrif af aðgerðum stjórnvalda á vettvangi hagstjórnar.

- a) Lýsið líkani heildarframboðs og heildareftirspurnar. Gerið grein fyrir helstu ferlum og skýrið ástæður þess að eftirspurnarferillinn hallar niður á við.
- b) Beitið líkaninu til að lýsa áhrifum þess á helstu hagstærðir að ráðist er í að auka ríkisútgjöld í því skyni að efla efnahagslífið. Sýnið glögglega á mynd. Skýrið vandlega hugtakið ríkisútgjaldamargfaldari í þessu sambandi og hvaða þættir ráða mestu um stærð hans.
- c) Skýrið hugtakið ruðningsáhrif og lýsið hvernig þau geta gengið gegn áhrifum ríkisútgjaldanna.